

Türkiye’de 2000-2013 Döneminde Büyümenin Genç İşsizliğe Etkisinin Vektör Otoregresif Model İle Analizi

Berna YAZAR ASLAN

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim Uzmanı
berna_yazar@hotmail.com

Ayşe YAMAK

Sanayi ve Teknoloji Uzmanı
ayseyamak@gmail.com

Özet

Bu çalışmanın amacı gençlerin toplam nüfus içerisindeki payı oldukça yüksek olan Türkiye’de genç işsizlik ile ekonomik büyüme arasındaki ilişkiyi ekonometrik bir yaklaşımla incelemektir. Bu nedenle çalışmada Türkiye’de 2000Q1-2013Q4 dönemi arasındaki büyümenin genç işsizliğine etkisi Vektör Otoregresif (VAR) Modeli kullanılarak incelenmiştir. Granger Nedensellik Analiz sonuçları büyüme oranından genç işsizlik oranına doğru tek yönlü bir nedenselliğin olduğunu göstermektedir. Varyans Ayrıştırması sonuçlarına göre genç işsizlik oranının ilk dönem öngörü hata varyansı içinde büyüme değişkeni yaklaşık %15 oranında bir paya sahip iken bu pay ikinci dönemden itibaren artarak son dönemde %54’e kadar yükselmiştir. Etki-Tepki Fonksiyonlarına göre büyüme oranında oluşan bir standart sapmalık şokun genç işsizlik oranı üzerinde azalış etkisi oluşturduğunu göstermektedir. Türkiye ekonomisindeki iktisadi büyüme genç işsizliğini etkileyen faktörler içerisinde yer almakta ve büyüme oranındaki artış genç işsizlik oranının da azalmalara neden olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ekonomik Büyüme, İşgücü Piyasası, Genç İşsizlik, Vektör Otoregresif Model

A Vector Autoregressive Model Analysis for the Impact of the Growth on Youth Unemployment in Turkey for the Period 2000 to 2013

Abstract

The purpose of this paper is to exam the relationship between youth unemployment and economic growth with an econometrical approach for Turkey. The effect of growth on youth unemployment was examined econometrically in this study for the period 2000Q1-2013Q4 by applying Vector Autoregressive (VAR) Model. Granger Causality Analysis result indicate that there is a unidirectional causality from the growth rate to the youth unemployment. Based on the results of variance decomposition, the growth variable has approximately 15% share at the first period of forecast error variance of the youth unemployment while it was risen from the second period to about 54% at the last period. Impact-Response Functions results show that one standard deviation shock on the growth rate made decrease impact on the youth unemployment rate. Economic growth in Turkey's economy is one of the factor impacts the youth unemployment and an increase on the growth rate causes a reduction in the youth unemployment.

Keywords: Economic Growth, Labor Market, Youth Unemployment, Vector Autoregressive Model

JEL Classification Codes: J210, J40, C32, O1

GİRİŞ

Genç işçi, Uluslararası Çalışma Örgütü (International Labour Office-ILO) tarafından 15-24 yaş aralığında olup çalışma istek ve arzusunda olan nüfus olarak tanımlanmaktadır. Toplam nüfus içerisindeki genç nüfus oranı oldukça yüksek olan Türkiye’de genç işsizlik oranı toplam işsizlik oranının yaklaşık iki katı seviyesinde gerçekleşmektedir. Genç nüfus şişkinliği ile karşı karşıya kalan gelişmekte olan ülkeler genç nüfusun eğitimi ve bu nüfusun işgücü piyasası talebinden fazla olması sorunlarını yaşamaktadırlar. İşgücü piyasasındaki emek arz ve talebi arasında meydana gelen dengesizlikten bir diğer ifadeyle genç nüfus içerisindeki emek arzının fazlalığı şeklinde ortaya çıkan genç işsizlik sorunu ile topluma katkıda bulunabilecek “gençliğin gelire katkısı” veya yenilik ve verimlilikten faydalanılamamaktadır.

Türkiye sahip olduğu yaklaşık on üç milyon genç nüfusu ile gelişme yolunda önemli bir potansiyele sahip bir ülke konumunda olmakla birlikte nüfus artış hızı ile istihdam yaratma hızı aynı paralelliği gösterememektedir. Türkiye ekonomisinde yaşanan ekonomik krizler ülkenin büyüme hızını olumsuz etkilemiştir. Son dönemlerde meydana gelen ekonomik büyüme istihdam oranlarına yansımamakta artan işgücünün etkisiyle işsizlik oranları artış göstermektedir. İşsiz nüfus içerisinde toplumların en dinamik grubu olarak kabul edilen genç oranının yüksek olması ise genç işsizliğinin incelenmesi noktasında ayrı bir önem arz etmektedir. Ayrıca genç işsizler içerisinde eğitim seviyesi yükseldikçe, bir diğer ifadeyle nitelikli işgücünde daha yüksek işsizlik oranlarıyla karşılaşılması da konuya ayrı bir önem kazandırmaktadır. Yapılan literatür incelemesinde Dünya’da ve Türkiye’de gerçekleştirilen çalışmaların işsizlik ve büyüme üzerinde yoğunlaştığı ancak genç işsizlik konusunda Dünya’da yapılan çalışmalara nazaran Türkiye’de önemli bir eksikliğin bulunduğu görülmüştür. Söz konusu bu eksikliği giderme ve literatüre katkı sağlamak amacıyla işsizliğin farklı bir boyutu olan genç işsizliğini ekonomik büyümenin nasıl etkilediği Türkiye işgücü piyasası açısından araştırılmıştır.

Bu makalede amaç genç işsizliği ile ekonomik büyüme arasındaki ilişkiyi ekonometrik bir yaklaşımla incelemektir. Çalışmanın ilk bölümünde Uluslararası Çalışma Örgütü Global Employments Trens (2014) ve Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) İşgücü İstatistikleri’nden elde edilen toplam işsizlik, genç işsizlik ve GSMH büyüme oranlarının 2000-2013 yılları arasındaki değişimi incelenmiştir. İkinci bölümde konuya ilişkin ampirik literatür taramasına yer verilmiştir. Üçüncü bölümde ise 2000-2013 yılları arasında büyümenin genç işsizliğine etkisi ekonometrik bir yaklaşım olan Vektör Otoregresif Model ile incelenmiştir. Son bölümde ise Türkiye’de işgücü piyasası ve ekonomik büyüme arasındaki ilişki, yaşanan sorunlar ve alınması gereken tedbirlere ilişkin görüşler yer almaktadır.

1. Ekonomik Büyüme ve Genç İşsizlik

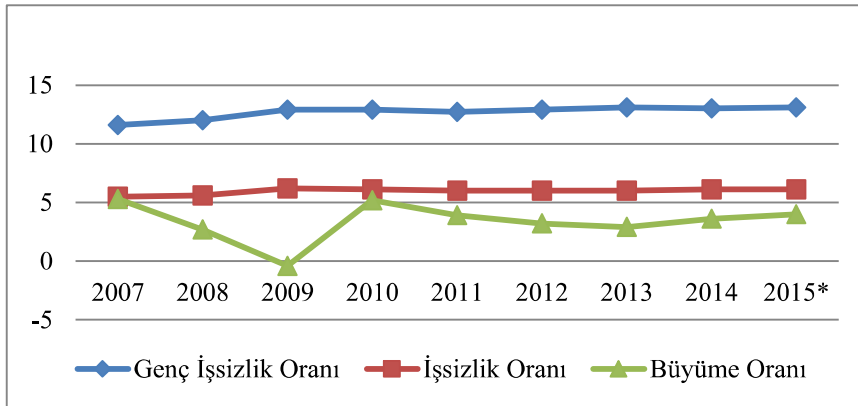
İşsizliği kişi ve toplum bakımından olmak üzere iki biçimde incelenmek mümkündür. Başta işgücü olmak üzere üretici kaynakların bir bölümünün kullanılmaması, boşa harcanması durumu toplum açısından işsizliği ifade etmekteyken, çalışma yeteneğinde ve isteğinde ve çalışmaya hazır bir durumda olup gelir sağlayan bir işe sahip olamama durumu ise kişi

bakımından işsizlik olarak ifade edilmektedir (Talas, 1983:94-95). Dezavantajlı gruplar içerisinde yer alan ve bir toplumun en dinamik grubu sayılan gençlerin işgücü piyasası içinde yer alamamaları hem gençlerin tüm hayatını etkileyen sorunlara, hem de ülkelerin geleceği açısından telafisi mümkün olmayan beşeri sermaye kaybına neden olmaktadır (Erdayı, 2009:135).

Literatürde kronolojik yaş ve yaşam evrelerindeki geçişlerin dikkate alınmasıyla farklı genç tanımlamaları ortaya çıkmaktadır (Seçer, 2006:79). Uluslararası kuruluşlardan Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü’ne (UNESCO) göre; “gençlik” bir toplumun üyesi olarak bireyin hayatını tek başına sürdürmesi mümkün olmayan çocukluk döneminden bağımsız yaşama ve dayanışma bilincine sahip olunan yetişkinlik dönemine geçiş sürecidir. Oldukça değişken bir kategori olan gençlik eğitim ve istihdam ile ilişkilendirildiğinde gençlik tanımının yapılmasını oldukça kolaylaştırmaktadır. Böylece “gençlik çoğunlukla kişinin zorunlu eğitimi tamamladığı yaş ile ilk iş bulduğu yaş arasındaki dönemi ifade etmektedir (UNESCO, 2014).

Gençlik için nicel olarak kullanılan en yaygın tanımlama ise, 15 ile 24 yaş arasındaki kişileri kapsamaktadır. Bu tanımlama Birleşmiş Milletler (UN), Dünya Bankası (WB) ve Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) gibi birçok uluslararası kuruluş tarafından kullanılmakta, birçok istatistik ve göstergede uygulanmaktadır.

ILO tanımına göre genç işsiz bireylerin taşınması gereken koşullar 15-24 yaş aralığında olması, referans dönemi içerisinde bir işi olmaması, aktif olarak iş arıyor olması ve 15 gün içerisinde iş başı yapabilecek durumda olması olarak belirlenmiştir (Niklas 2006:3). TUİK tanımına göre ise genç işsiz, 15-24 yaş aralığında bulunan, referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiç bir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden iş aramak için son üç ay içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde iş başı yapabilecek durumda olan tüm kişilerden oluşmaktadır (TUİK, 2014:124). Genç işsizlik oranı ise işsiz genç sayısının (15-24 yaş aralığı) genç işgücüne (istihdam edilenler ile işsiz toplamı) oranlanmasıyla elde edilmektedir.

Kaynak: Global Employment Trends 2014, ILO, 2014.

Grafik 1.1. Yıllar İtibariyle Dünyadaki İşsizlik, Genç İşsizlik ve Büyüme Oranları (%)

Yıllar itibariyle incelendiğinde küresel işsizlik oranının %6-7 düzeyinde olduğu görülmektedir. Bu oranın 2007 yılında %5,6 iken 2013 yılında %6, 2014 yılında %6,1'e yükseldiği görülmektedir. Küresel genç işsizlik oranının ise %11-13 düzeyinde seyretmekte ve 2007 yılında %11,6 iken 2013 yılında %13,1, 2014 yılında ise %13 olarak gerçekleşmiştir. Büyüme oranı 2008 yılında düşüşe geçmiş ve aynı süre içerisinde hem işsizlik hem de genç işsizlik oranları yükselmiştir. Küresel ekonomik krizin etkisiyle 2009 yılında negatif büyüme gerçekleşmiştir. Küresel büyüme oranı 2013 yılında %2,9, 2014 yılında ise %3,6'dır.

Tablo 1.1: Dünya'da İşsizlik, Genç İşsizlik ve Ekonomik Büyüme Oranları (2013) (%)

	%		
	Genç İşsizlik Oranı	İşsizlik Oranı	Büyüme Oranı
Dünya	13,1	6	2,9
Gelişmiş Ekonomiler ve Avrupa Birliği	17,7	8,5	1
Orta ve Güney Doğu Avrupa	16,8	7,8	2,5
Doğu Asya	10,1	4,5	6,7
Güneydoğu Asya ve Pasifik	13,6	4,3	4,9
Güney Asya	9,9	3,9	3,9
Latin Amerika ve Karayipler	13,3	6,3	2,7
Orta Doğu ve Kuzey Afrika	29,1	11,6	2,2
Sahra Altı Afrika ülkeleri	11,8	7,7	4,8
Türkiye	18,7	9,7	4,1

Kaynak: Global Employment Trends 2014, ILO, 2014.

ILO Global Employment Trends 2014 raporuna göre; 2013 yılında küresel ekonomik büyüme %2,9 iken en yüksek büyüme oranı Doğu Asya ülkelerinde en düşük ise Gelişmiş Ekonomiler ve Avrupa Birliği ülkelerinde gerçekleşmiştir. Sırasıyla işsizlik ve genç işsizlik oranlarına bakıldığında küresel işsizlik oranı %6 iken küresel genç işsizlik oranı %13,1'dir. İşsizlik ve genç işsizliğinin en yüksek ve en düşük görüldüğü ülkeler paralellik göstermekte ve en düşük işsizlik oranları Güney Asya en yüksek ise Orta doğu ve Kuzey Afrika ülkelerinde görülmektedir.

Aynı rapora göre; 2013 yılında 202 milyon işsiz bulunmakta ve küresel işsizlik oranı ise %6'dır. Genç işsiz nüfus 2012 yılına göre 700 bin kişiden fazla artış göstermiş ve 2013 yılında 74,5 milyon kişiye ulaşmış olup küresel genç işsizlik oranı ise %13,1'dir (ILO, 2014:21). Türkiye'de ise 2013 yılında işsizlik oranı %9,7 iken genç işsizlik oranı %18,7'dir. Küresel olarak genç işsizlik oranları işsizlik oranının iki katından daha fazla seviyede seyretmekte bu durum kimi bölgelerde üç katına ulaşabilmektedir. Türkiye'de ise genç işsizlik oranı işsizlik oranının iki katı seviyede gerçekleşmektedir. Bu durum hem küresel hem de Türkiye işgücü piyasası politikalarının incelenmesi gerektiğini göstermektedir.

Tablo 1.2: Türkiye’de İşgücü Piyasası Göstergeleri (%)

	İşsizlik Oranı	Genç İşsizlik Oranı	Cari Fiy. Büyüme Oranı	İşgücüne Katılım Oranı	Genç İşgücüne Katılım Oranı	İstihdam Oranı	Genç İstihdam Oranı
2000	6,5	13,1	6,7	49,9	42,5	46,7	37,0
2001	8,4	16,2	-5,3	49,8	42,1	45,6	35,3
2002	10,3	19,2	6	49,6	40,9	44,4	33,0
2003	10,5	20,5	5,4	48,3	38,4	43,2	30,5
2004	10,8	20,6	9,5	46,3	37,8	41,3	30,0
2005	10,6	19,9	8,4	46,4	37,7	41,5	30,2
2006	10,2	19,1	6,9	46,3	37,4	41,5	30,3
2007	10,3	20	4,8	46,2	37,7	41,5	30,2
2008	11	20,5	0,9	46,9	38,1	41,7	30,3
2009	14	25,3	-4,9	47,9	38,7	41,2	28,9
2010	11,9	21,7	9,4	48,8	38,3	43,0	30,0
2011	9,8	18,4	8,9	49,9	39,3	45,0	32,1
2012	9,2	17,5	2,2	50	38,2	45,4	31,5
2013	9,7	18,7	4,1	50,8	39,6	45,9	32,2
Ort	10,19	19,28	4,50	48,52	39,16	43,58	31,53

Kaynak: İşgücü İstatistikleri, TÜİK, 2015.

İşgücüne katılma oranı, toplam işgücünün çalışma çağındaki nüfusa oranlanmasıyla elde edilmekte ve çalışma çağındaki nüfus içinde işgücünün nispi ağırlığını göstermektedir. TÜİK verilerine göre 2000 yılında işgücü 23 milyon 78 bin olup işgücüne katılım oranı %49,9 iken 15-24 yaş aralığındaki genç işgücü 5 milyon 401 bin olup genç işgücüne katılma oranı %42,5’tir. Kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfusun artmasıyla birlikte işgücü miktarı da sürekli artış göstermektedir. 2013 yılında ise işgücü 28 milyon 271 bin kişi olup işgücüne katılma oranı %50,8 iken 15-24 yaş aralığındaki genç işgücü 4 milyon 584 bin kişi olup genç işgücüne katılma oranı %39,6’dır. 2000-2013 yılları arasında işgücüne katılma oranı ortalama %48,5 olup ekonomik kriz dönemlerinde azalış, 2007-2013 yılları arasında ise sürekli artış göstermiştir. Avrupa Birliği ülkelerinde işgücüne katılma oranları Türkiye’ye göre oldukça yüksek düzeyde seyretmektedir. Türkiye açısından bu durumun nedenleri arasında çalışma çağında bulunan nüfustaki artışın işgücüne yansımaması, kırdan kente göç olgusu ve özellikle genç nüfusa sahip ülkelerde bu nüfusun önemli bir kısmının eğitim sürecine devam ediyor olması sayılmaktadır (Şahin, 2009:151).

İstihdam oranı ise, istihdam edilen kişi sayısının kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfusa oranlanmasıyla elde edilmekte ve işgücü kaynağının etkin kullanımı, ekonominin büyüme hızını anlama ve yönetme açısından önemlidir. TÜİK verilerine göre 2000 yılında 21 milyon 581 kişi olan istihdam edilenlerin sayısı 2013 yılında 25 milyon 524 bin kişiye, istihdam oranı ise %46,7’den %45,9’a yükselmiştir. 15-24 yaş aralığında istihdam edilenlerin sayısı 2000 yılında 4 milyon 696 bin kişiden 2013 yılında 3 milyon 727 bin kişiye, genç istihdam oranı ise %37,0’dan %32,2’ye düşmüştür. Avrupa Birliği ülkelerinde istihdam oranları Türkiye’ye göre oldukça yüksek düzeyde seyretmektedir. Türkiye açısından bu durum istihdam yaratma ve çalışabilir yaştaki nüfustan yararlanmada zayıflıkların olduğunu göstermektedir.

İşgücünün işini kaybetmiş olup bir iş arayan ya da işten çıkarıldıktan sonra geri çağırılmayı bekleyen kısmını ölçen işsizlik oranı, ekonominin ne kadar iyi bir performans gösterdiğini ölçmede kullanılan önemli bir göstergedir. 2000-2013 yılları arasında Türkiye’de işsizlik oranı ortalama %10 iken genç işsizlik oranı %19 civarındadır. 2000 yılında işsiz sayısı 1 milyon 497 bin, işsizlik oranı %6,5 iken süreç içerisinde yaşanan ekonomik krizlerin ardından bu rakamlar 2013 yılında sırasıyla 2 milyon 747 bin işsiz ve %9,7 düzeyinde gerçekleşmiş ve hala 2000 yılındaki seviyeye inmemiştir. Aynı dönem aralığında genç işsizlik oranı işsizlik oranının iki katı seviyede gerçekleşmiş ve işsizlik oranıyla paralel bir seyir izlemiştir. Genç işsiz sayısı 2000 yılında 705 bin, genç işsizlik oranı ise %13,1 iken 2013 yılında genç işsiz sayısı 857 bin, genç işsizlik oranı ise %18,7 düzeyinde gerçekleşmiştir.

2000-2013 yılları arasında büyüme hızı ortalama %4,5 olarak hesaplanmıştır. Ekonomide 2001 yılı ekonomik krizi nedeniyle negatif büyüme gerçekleşmiş, 2002-2008 yıllarında ekonomi toparlanma sürecine girmiş ve yüksek büyüme oranları elde edilmiş ancak bu durum işsizlik oranına yansımamıştır. Kriz dönemi sonrasında tarım sektörü istihdamında ciddi azalmalar oluşmuş, hizmet ve sanayi sektörlerinde yaratılan istihdam tarım istihdamındaki bu hızlı azalmayı karşılayamamıştır. Açığa çıkan işgücü, işgücü piyasasına katılan gençler ve mevcut işsizler karşısında istihdam yetersiz kalmış ve işsizlik oranları yükselmiştir. Ülke ekonomisinde yaşanan büyüme etkisiyle 2006 yılında %10,2’ye gerileyen işsizlik oranı 2008 yılı sonunda kendini gösteren küresel ekonomik krizin etkisiyle %14’e genç işsizlik oranı ise %25,3’e yükselerek yakın tarihteki en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Yaşanan küresel ekonomik krizin ardından ekonomi toparlanma sürecine girmiş yüksek büyüme oranları elde edilmiş ancak 2012 yılında ciddi bir daralma yaşamıştır (Diriöz 2012:15-16). Genel itibariyle ekonomik büyüme oranlarındaki bu değişim inişli çıkışlı bir görüntü vermekte ve bu durum yanlış büyüme modeli ve yapısal sorunlara işaret etmektedir.

Türkiye’deki işsizlik olgusu incelenirken beşeri sermaye göstergelerinin başında gelen bireylerin eğitim düzeyi ile işsizlik oranlarının birlikte ele alınması gerekmektedir. TÜİK tarafından eğitim düzeyinde işsizlik oranları Okuryazar Olmayanlar, Lise Altı Eğitimliler, Lise, Mesleki veya Teknik Lise ve Yüksek Öğretim olmak üzere beş grup altında değerlendirilmektedir.

Tablo 1.3: Türkiye’de Eğitim Düzeyine Göre İşsizlik Oranları (%)

	Okuryazar Olmayan	Lise Altı Eğitimliler	Lise	Mesleki veya Teknik Lise	Yüksek Öğretim
2004	4,3	9,7	14,7	16,0	12,2
2005	4,9	10,1	13,9	13,6	10,0
2006	4,8	9,8	14,0	11,8	9,6
2007	5,2	9,8	13,9	12,0	9,7
2008	6,3	10,7	14,1	11,7	10,3
2009	8,0	13,9	18,0	15,6	12,1
2010	6,0	11,6	15,9	13,2	11,0
2011	4,6	9,3	12,6	11,0	10,4
2012	3,9	8,7	11,8	10,1	10,1
2013	4,9	9,3	12,0	10,5	10,3

Kaynak: İşgücü İstatistikleri, TÜİK, 2014.

Lise ve üzeri eğitim düzeyinde Lise ve altı eğitim düzeyine göre daha yüksek işsizlik oranları görülmektedir. Bir diğer ifadeyle yeni mezun olan lise ve üzeri eğitim almış genç işgücü daha yüksek işsizlik oranlarıyla karşı karşıya kalmaktadır. Yaşanan ekonomik krizlerin ardından işsizlik oranlarında görülen artışlarla paralel olarak tüm eğitim düzeylerinde de işsizlik oranlarının arttığı görülmektedir (Sayın, 2011:38). Ayrıca eğitim seviyesi yükseldikçe işsizlik oranlarının yükseldiği, eğitim ve istihdam arasındaki ilişkide sorunlar olduğu görülmektedir.

Yaş grupları için işsizlik riski durumunun görülebilmesi için yaş gruplarına göre işsizlik oranının incelenmesinde fayda bulunmaktadır.

Tablo 1.4: Türkiye’de Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Oranları (%)

	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65+
2000	10,7	14,8	7,2	5	4,5	3,5	3	3,8	2,2	2	0,5
2001	14,6	17,3	9,6	6,7	6,5	4,9	5,1	4,1	2,9	1,5	0,8
2002	16,7	20,8	11,9	8,6	8,1	7,3	6,6	5,8	4,8	1,6	0,8
2003	17,9	22,1	12,7	9	7,4	6,5	6,5	6	4,5	2,5	0,7
2004	17,7	22,2	13,9	9,3	7,8	6,8	6,3	6,5	4	2,9	1,1
2005	18,2	20,9	13,2	9,3	7,7	6,9	6,9	6,9	4,6	2,9	0,8
2006	17,4	20,1	12,9	8,6	7,4	6,9	6,6	6,8	5,3	2,8	0,8
2007	19,7	20,1	12,4	8,7	7,4	6,8	7	6,2	5	3,2	0,8
2008	19,6	21	13,2	9,7	8,2	7,7	7,6	6,8	6	3,7	1
2009	23,6	26,3	17,5	12,6	11,2	10,2	9,5	9,2	7,7	4,1	1,4
2010	18,8	23,5	14,9	10,3	9,6	8,5	8,6	8,3	6,7	4,4	1,5
2011	15,8	19,8	12,5	8,6	7,5	7	7	6,8	5,9	3,1	1,2
2012	14,9	19	12,2	8,3	6,9	6,5	6,7	6,4	5,3	3,3	0,9
2013	16,4	20	12,6	8,8	7,8	6,7	6,4	6,7	5,8	4,2	1,1

Kaynak: İşgücü İstatistikleri, TÜİK, 2014.

TÜİK verilerine göre işsizlik oranının en yüksek olduğu yaş grubu 20-24 (%20,0) iken en düşük olduğu yaş grubu ise 65+ ‘dir (%1,1). İşsizlik oranı 25 ve üzeri yaş gruplarında yaş düzeyi arttıkça görece olarak azalmakta iken işsizlik riski ile en fazla karşı karşıya kalan yaş grupları 20-24 ve 15-19 yaş gruplarıdır. Küresel krizin etkisiyle 2009 yılında işsizlik oranlarının tüm yaş gruplarında en yüksek seviyede olduğu görülmektedir. Genç işsizlik olarak tanımlanan 15-24 yaş grubu için işsizlik yapısı yetişkin işsizliğinden farklı bir yapıda olup nedenlerini anlaşılması, incelenmesi ve işgücü politikalarına dâhil edilmesi gerekmektedir (Yentürk ve Başlevent, 2007:3).

Genç işsizliği ve yetişkin işsizliği oranlarını incelemek için 15-24 ve 25-64 yaş gruplarında Avrupa ülkelerindeki durum Tablo 1.5’te verilmektedir. EUROSTAT verilerine göre 2013 yılı AB-28 ülkelerinde işsizlik oranı 25-64 yaş grubunda %9,6, 15-24 yaş grubunda ise %23,3’tür.

Tablo 1.5: AB-28 ve Türkiye’de Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Oranları (%), 2013

Ülkeler	15-24	25-64	Ülkeler	15-24	25-64
Belçika	23,7	7,1	Malta	13,0	5,3
Bulgaristan	28,4	11,9	Hollanda	11,0	5,9
Çek Cumhuriyet	19,0	6,2	Avusturya	9,2	4,3
Danimarka	13,1	6,1	Polonya	27,3	8,8
Almanya	7,9	5,1	Portekiz	37,7	15,3
Estonya	18,7	7,8	Romanya	23,6	6,1
İrlanda	26,8	11,8	Slovenya	21,6	9,4
Yunanistan	58,3	25,4	Slovakya	33,7	12,6
İspanya	55,5	23,9	Finlandiya	19,9	6,7
Fransa	23,9	8,4	İsveç	23,5	5,9
Hırvatistan	49,7	14,3	İngiltere	20,5	5,5
İtalya	40,0	10,4	İzlanda	10,6	4,3
Kıbrıs	38,9	13,7	Norveç	9,1	2,6
Letonya	23,2	11,0	İsviçre	8,5	3,9
Litvanya	21,9	11,0	Makedonya	51,9	26,5
Lüksemburg	15,5	5,3	Türkiye	16,9	7,3
Macaristan	27,2	9,0	AB- 28	23,3	9,6

Kaynak: EUROSTAT; “Unemployment Rates by sex, age and nationally”, <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>, 2015.

Avrupa ülkelerinde 15-24 yaş aralığındaki işsizlik oranını gösteren genç işsizlik oranı 25-64 yaş aralığındaki işsizlik oranlarından yüksektir. En yüksek genç işsizlik oranına sahip ülke Yunanistan (%58,3) iken en düşük Almanya’dır (%7,9). Türkiye ise hem 25-64 hem de 15-24 yaş aralığında AB-28 ortalamasından daha düşük işsizlik oranlarına sahiptir.

ILO tarafından, her biri genç işsizliğin farklı yönlerini ele almak için kullanılan “genç işsizlik oranı”, “genç işsizliğin yetişkin işsizliğine oranı” (GİO/YİO), “işsiz gençlerin toplam işsizler içerisindeki oranı” (TİN/GİN) ve “genç nüfusun toplam genç nüfus içerisindeki oranı” (GİN/GN) olmak üzere dört gösterge tanımlanmıştır. (Gündoğan 2007:2-3) Genç işsizliği sorununun önem düzeyinin belirlenmesinde ve Avrupa ülkeleri ile mevcut durum hakkında karşılaştırma yapılmasında genç işsizliği oranının, toplam işsizlik ve yetişkin işsizliği oranları ile birlikte ele alınması konu hakkında kabaca fikir vermektedir.

Tablo 1.6: AB - 28 ve Türkiye’de Genç İşsizlik ile İlgili Göstergeler, 2013

Ülkeler	Yıl	GİO	GİO/YİO	TİN/GİN	GİN/GN
Türkiye	2007	17,2	1,890	36,13	6,29
	2013	16,9	1,898	31,23	6,58
AB-28	2007	15,5	2,152	24,68	6,85
	2013	23,3	2,118	21,29	9,85

Kaynak: EUROSTAT; “Unemployment Rates by sex, age and nationally”, <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>, 2015.

Avrupa İstatistik Ofisi (EUROSTAT) verilerine göre 2013 yılında çalışma çağındaki nüfusun toplam nüfus içerisindeki oranı AB-28 için %66,3, Türkiye için %67,4; 15-24 yaş aralığındaki nüfusun toplam nüfus içerisindeki oranı AB-28 için %11,5, Türkiye için %16,6’dır. Bu veriler ışığında Türkiye Avrupa ülkeleri içerisinde en fazla genç nüfusa sahip ülkedir. 2013 yılı AB-28 ortalamasına göre gençler arasındaki işsizlik oranı, yetişkinler arasındaki işsizlik oranının iki katı düzeyindedir. Toplam işsiz nüfus içerisinde genç işsiz nüfusu 2013 yılında AB-28 ortalamasına göre %21,29’dur. Diğer bir ifadeyle AB ülkelerinde her 100 işsizden 21’inin genç olduğu sonucu elde edilmektedir. Genç işsiz sayısının toplam genç nüfusuna oranı incelendiğinde 2013 yılında AB-28 ortalaması %9,85 olup AB-28 ülkelerinde 15-24 yaşları arasındaki her 100 genç bireyden yaklaşık olarak 10’unun işsiz olduğu sonucu elde edilmiştir. Her bir gösterge Türkiye için incelenecek olursa 2013 yılında genç işsizlik oranı %16,9 oranında gerçekleşerek AB-28 ortalamasının altındadır. Gençler arasındaki işsizlik oranının, yetişkinler arasındaki işsizlik oranının yaklaşık iki katı olduğu (1.9); toplam işsizler içerisinde genç işsizlerin oranı %31,23 düzeyinde gerçekleştiği diğer bir ifadeyle her 100 işsizden yaklaşık %31’inin genç işsiz olduğu; genç nüfus içerisindeki genç işsizlerin oranının %6,58 düzeyinde gerçekleşerek 15-24 yaşları arasındaki 100 kişiden yaklaşık olarak 7’sinin işsiz olduğu sonucu elde edilmektedir (Aslan, 2014:37-38).

Genç nüfus büyüklüğüne sahip ülkelerde bu nüfus potansiyel üretim kaynağı olarak görülmekte ve değerlendirilebildiği takdirde ülkelere iktisadi kalkınmada önemli rekabet avantajları sağlamaktadır. Toplumların en dinamik ve en hassas grubu sayılan gençler yeterli istihdam olanakları sağlanamaması, işgücü piyasasına yönelik gerekli politikaların bulunmaması ya da etkin olmaması nedeniyle işsizlik sorunuyla karşı karşıya kalmakta ve işsizlik karşısında en riskli grup haline gelmektedirler (Aslan, 2014:29).

2. Ampirik Literatür

Literatürde işsizliğin belirleyicilerini saptamaya yönelik birçok çalışma bulunmaktadır. Gerçekleştirilen çalışmaların büyük bir kısmında işsizlik GSYİH, büyüme oranı, enflasyon, ihracat, döviz kuru gibi faktörlerle belirlenmeye çalışılmakta ancak genç işsizliği konusunda oldukça sınırlı çalışmalar bulunmaktadır.

O’Higgins (2003), geçiş ve gelişmekte olan ülke ekonomilerinde genç işgücü piyasasının özelliklerini araştırmıştır. Çalışmasında geçiş ülkelerinde ve gelişmekte olan ülkelerde genç işsizliğinin, işgücü piyasası koşullarından ve demografik faktörlerden önemli ölçüde etkilendiği sonucunu elde etmiştir. O’Higgins çalışan nüfus içinde gençlerin oranının düşük olduğunu ve uzun dönemli işsizler arasında özellikle eğitilmiş genç işsizlerin bulunduğunu ifade etmiştir.

Yılmaz (2005) büyüme ile işsizlik oranı arasındaki nedenselliği araştırdığı çalışmasında işsizlik oranında gerçekleşen yüksek seviyenin nedenlerinin büyüme oranı ile ilişkisinin bulunmadığı, işsizliğin oluşmasının başka faktörlere bağlı bulunduğu bulgusuna ulaşmıştır.

Uysal ve Alptekin (2009) ekonomik büyüme ile işsizlik ilişkisini VAR Modeli yardımıyla sınıadıkları çalışmalarında, büyüme oranı ile işsizlik oranı arasında işsizlikten büyümeye doğru bir Granger nedensellik ilişkisinin söz

konusu olduğu, iktisadi büyümenin yüksek veya düşük oranda gerçekleşmesinin işsizliğin oluşması anlamında bir katkıya sahip olmadığı bulgularını elde etmişlerdir.

Barışık vd. (2010) çalışmalarında ekonominin genişleme ve daralma dönemlerine bağlı olarak değişkenler arasındaki ilişkinin asimetrik yapı taşıdığı ve ülkemizde mevcut büyümenin istihdam yaratmadığı sonucuna varmışlardır.

Sayın (2011), eğitim ve büyümenin genç işsizliğine etkisini araştırdığı çalışmasında, incelenen değişkenler arasında genç işsizliğinden ortaöğretim okullaşma oranına, ortaöğretim okullaşma oranından büyüme oranına, genç işsizliği ve ortaöğretim okullaşma oranından yükseköğretim okullaşma oranına doğru bir nedenselliğin olduğu; genç işsizliğini uzun dönemde kendisinden sonra en çok etkileyen değişkenin, büyüme ve yükseköğretim okullaşma oranı olduğu bulgusuna ulaşmıştır.

Kabaklarlı ve Gür (2011), Türkiye’de genç işsizliği sorunu ve ekonomik belirleyicilerini eş-bütünleşme analizi ile araştırmış ve genç işsizlik oranı ile reel GSYİH, reel yatırımlar, verimlilik ve enflasyon değişkenleri arasında uzun dönem bir ilişki bulmuşlardır.

Kyei ve Gyekye (2011), genç nüfusun işsizlik üzerindeki etkisini incelemiş, erkek ve genç nüfusun işsizlik üzerinde anlamlı etkisi olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Çalışmalarında ayrıca GSYİH’nin işsizliğin belirleyicilerinden biri olduğunu belirtmişlerdir.

Kanca (2012), ekonometrik analizlerle işsizlik ve büyüme arasındaki ilişkiyi yönünü araştırdığı çalışmasında, Türkiye ekonomisinde iktisadi büyümenin, işsizliği etkileyen faktörler içinde yer aldığı ancak işsizliğin yüksek veya düşük oranda gerçekleşmesinin ekonomik büyümenin oluşmasında herhangi bir etkiye sahip olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Alancioğlu ve Utlu (2012) istihdam ve ekonomik büyüme arasındaki ilişkiyi ekonometrik olarak analiz ettikleri çalışmalarında Okun kanunu olarak literatüre giren yaklaşımın yani işsizlik oranları ile ekonomik büyüme arasında ters yönlü ilişkinin Türkiye açısından uzun dönemde geçerli olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Çondur ve Bölükbaş (2014) işgücü piyasası ve genç işsizlik ile büyüme ilişkisini inceledikleri çalışmalarında, genç işsizlikten GSYİH’ye ve ÜFE’den genç işsizliğe doğru bir nedensellik ilişkisi saptamış, dolayısıyla Türkiye’de GSYİH ve ÜFE’de meydana gelen değişimlerin doğrudan ve dolaylı olarak genç işsizliği etkilediği sonucuna ulaşmışlardır.

Ball, Jalles ve Loungani (2015) dokuz gelişmiş ülkenin 1989’dan itibaren alınan verileri ile işsizlik ve çıktı tahminlerini Okun yasası çerçevesinde değerlendirdikleri çalışmalarında, Okun yasası ile tutarlı olarak reel GSMH büyümesi ile işsizlik oranındaki değişimin negatif korelasyona sahip olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

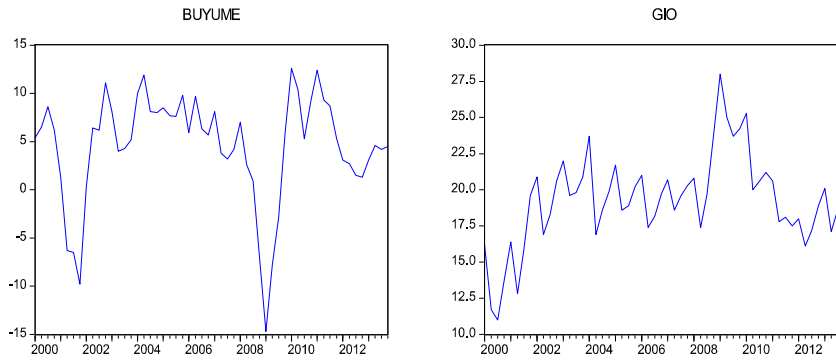
3. Veri Seti, Ekonometrik Yöntem ve Bulguların Değerlendirilmesi

Literatürde GSYİH, TEFE, İhracat ve nominal ücret gibi faktörlerin genç işsizliği üzerine etkisini inceleyen çalışmalar bulunmaktadır. Bu çalışmada kullanılan ekonometrik analizle sabit fiyatlarla büyüme oranının genç

işsizliğini zaman içerisinde nasıl etkilediği sorusuna cevap aranmaktadır. Modelde kullanılan değişkenler sabit fiyatlarla büyüme oranı (BUYUME) ve genç işsizlik oranı (GIO) olup değişkenlere ilişkin veriler Türkiye İstatistik Kurumu’ndan (TÜİK) elde edilmiştir. Çalışmada değişkenlere ilişkin 2000Q1-2013Q4 üçer aylık veriler esas alınmış ve analizler Econometric Views 6.0 programı ile gerçekleştirilmiştir.

3.1. Ekonometrik Analiz ve Bulguların Değerlendirilmesi

Bu çalışmada kullanılan değişkenler sabit fiyatlar büyüme oranı (BUYUME) ve genç işsizlik oranı (GIO) olup bu değişkenlere ilişkin verilerinin zamana göre değişimlerini önsel olarak incelemek amacıyla zaman serisi grafikleri oluşturulmuştur.

Grafik 3.1: BUYUME ve GIO zaman serisi grafikleri

Makroekonomik zaman serileri genellikle durağan değildir. Ekonometrik analizlerde durağan olmayan zaman serileri ile çalışılması sahte regresyona sebep olmakta ve elde edilen sonuçlar gerçeği yansıtmamaktadır. Bu nedenle zaman serileri ile çalışılırken öncelikle serilerin durağan olup olmadıklarının test edilmesi gerekmektedir. Bu çalışmada değişkenlerin durağanlık sınaması Genişletilmiş Dickey Fuller (ADF, Dickey ve Fuller, 1981) birim kök testi ile incelenmiştir. BUYUME ve GIO değişkenlerin ham hali ile düzeyde yapılan birim kök testi sonuçları Tablo 3.1’de ifade edilmektedir. Buna göre her iki değişken de %1 anlamlılık düzeyinde düzeyde durağan bulunmuştur.

Tablo 3.1. Değişkenlere Ait Birim Kök Testi Sonuçları

	Sabit		Sabit ve Trend	
BUYUME	-3.700283	0.0067*	-3.666422	0.0334**
GIO	-3.587892	0.0094*	-3.415766	0.0605***

* , ** , *** sırasıyla %1, %5 ve %10 anlamlılık düzeylerini göstermektedir.

Çalışmada Vektör Otoregresif Model (VAR) yöntemi kullanılmıştır. VAR modeli (Vektör otoregresif model), Sims’in (1980) çalışmasıyla önem kazanan ekonometrik tahmin yöntemidir. Bu model ile değişkenler arasında içsel dışsal ayırımına gidilmeden bir ekonometrik modelde seçilen bütün değişkenler sistem bütünlüğü içinde ele alınmakta ve her bir değişkenin hem kendisinin hem de sistemde yer alan diğer değişkenlerin gecikmeli değerlerinden etkilendiği ileri sürülmektedir (Sims, 1980: 1-48).

VAR Modeli ile ekonometrik modelin şekillendirilmesi aşamasında, belirli ve modelin oluşumuna etki eden katı bir iktisadi teorisinin varlığı kabul edilmez ve ayrıca iktisat teorisinin öne sürdüğü kısıtlamaların, varsayımların, model tanımını bozmasına izin verilmez. Değişkenler arası ilişkiler hakkında bir ön kısıt konulmaz.

İki değişkenli VAR Modeli standart şekilde şöyle ifade edilebilir.

$$y_t = a_1 + \sum_{i=1}^p b_{1i}y_{t-i} + \sum_{i=1}^p b_{2i}x_{t-i} + v_{1t} \quad (1)$$

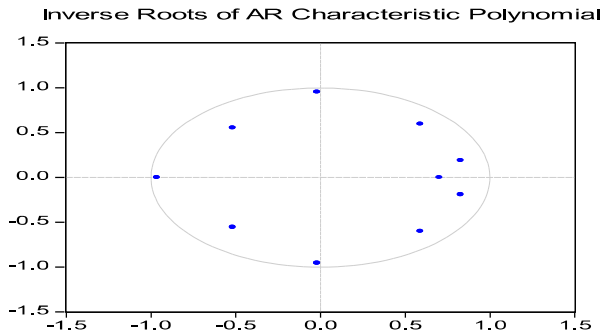
VAR modeli kullanımında pratikte karşılaşılan en önemli sorunlardan biri uygun gecikmenin belirlenmesidir. Eğer değişken sayısı fazlaysa ve bu değişkenlere ait gereğinden fazla gecikmeli değer modele dâhil edilmişse, tahmin edilmesi gereken parametre sayısı artacak ve serbestlik derecesi sorunu ile buna bağlı olarak yaşanan diğer sorunlarla karşılaşılması kaçınılmaz olacaktır. VAR modelinde optimal gecikme uzunlukları, Akaike, Schwartz, Hannan-Quinn, Final Prediction Error vb. kriterler kullanılarak saptanabilir.

Tablo 3.2. AIC, SC ve HQ Kriterine Göre Gecikme Sayısı

k	AIC	SC	HQ
1 Gecikme	9.620589	9.850032	9.707962
2 Gecikme	9.685755	10.06816	9.831377
3 Gecikme	9.642864	10.17823	9.846734
4 Gecikme	9.131494	9.819823	9.393614
5 Gecikme	8.753425	9.594715*	9.073793
6 Gecikme	8.667235*	9.661487	9.045852*

Serbestlik derecesi kısıtı altında en yüksek 6 gecikme için oluşturulan VAR modellerinde, en düşük Schwarz kriteri değerini gösteren gecikme olan 5, VAR ve Granger Nedensellik Analizi için kullanılacak gecikme olarak belirlenmiş ve Tablo 3.2’de gösterilmiştir.

Belirlenen optimum gecikme uzunluğuna göre tahmin edilen VAR modelinin durağan olduğu AR karakteristik polinomunun ters köklerinin hepsinin birim çemberin içinde yer aldığını gösteren şekilden anlaşılmaktadır. VAR modelinin istikrarının sağlanması için AR köklerinin 1’den küçük olması gerekmektedir. Grafik 3.2’de ters köklerin hepsinin birim çemberin içinde olduğu görülmektedir. Bu nedenle VAR modeli istikrar koşulunu sağlamaktadır.

Grafik 3.2: AR Karakteristik Polinomunun Ters Kökleri

Değişkenler arasında nedenselliğin yönünü belirlemek için Granger (1969) nedensellik testi uygulanmıştır. Örneğin, x ve y değişkenlerinin kullanıldığı bir modelde x değişkenine ait bilgilerin modele eklenmesi y değişkeninin öngörüsüne katkı sağlıyorsa x değişkeni y değişkeninin nedeni olarak ifade edilmekte ve “nedenselliğin yönü x değişkeninden y değişkenine doğrudur” şeklinde yorumlanmaktadır. Değişkenler için Tablo 3.3’te verilen Granger Nedensellik Testi sonuçlarına göre büyümeden genç işsizlik oranına doğru tek yönlü bir nedensellik ilişkisi vardır.

Tablo 3.3. Granger Nedensellik Testi Sonuçları

Boş Hipotez	Gözlem Sayısı	F İstatistiği	F Tablo
GİO → Büyüme	51	1,5565	0,1945
Büyüme → GİO		3,5413	0,0096

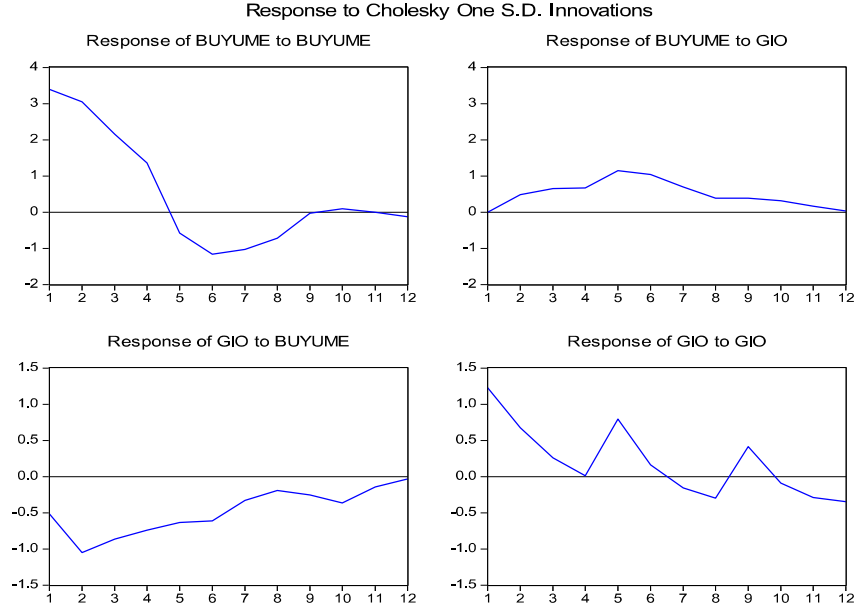
Çalışmada incelenen değişkenler üzerinde en etkili değişken Varyans Ayrıştırma Analizi kullanılarak belirlenmeye çalışılmıştır. Modelde yer alan değişkenlerde meydana gelecek bir değişimin yüzde kaçının kendisinden ve diğer değişkenlerden kaynaklandığını gösteren Varyans Ayrıştırma Analizi sonuçları Tablo 3.4’te verilmektedir.

Tablo 3.4. Genç İşsizlik Değişkeninin Varyans Ayrıştırma Analizi Sonuçları

Dönem	S.E	BÜYÜME	GİO
1	1.333132	14.97104	85.02896
2	1.824973	40.91142	59.08858
3	2.036399	50.93194	49.06806
4	2.166525	56.64608	43.35392
5	2.392598	53.48399	46.51601
6	2.475243	56.09659	43.90341
7	2.501964	56.64237	43.35763
8	2.527075	56.11014	43.88986
9	2.572924	55.08603	44.91397
10	2.600448	55.91128	44.08872
11	2.620667	55.36231	44.63769
12	2.643766	54.41545	45.58455

Varyans Ayrıştırma sonuçlarına göre genç işsizlik oranının ilk dönem öngörü hata varyansı içinde büyüme değişkeni yaklaşık %15 oranında bir paya sahip iken bu pay ikinci dönemden itibaren artarak son dönemde %54’e kadar yükselmiştir.

Bir değişkende meydana gelecek rastgele bir şokun sistemdeki diğer değişkenler üzerindeki etkisini çözümlenmekte kullanılan ve bu bakımdan ekonomi politikalarına yön vermede önemli olan Etki Tepki Fonksiyonu grafikleri Grafik 3.3’te verilmektedir.

Grafik 3.3: Etki-Tepki Fonksiyon Grafikleri

Etki-tepki fonksiyonu grafiklerine göre büyümedeki bir standart sapmalılık şok genç işsizlik oranı üzerinde ilk periyotta artan oranda bir azalış etkisi oluşturmuş, ikinci periyottan itibaren ise bu etki yerini azalan oranda bir artışa bırakmış, on ikinci periyotta ise şokun etkisi dengeye yaklaşmıştır. Genç işsizlik oranındaki bir standart sapmalılık şoka büyüme oranının tepkisi görülmektedir. Buna göre genç işsizlik oranındaki bir standart sapmalılık şok büyüme üzerinde ilk dört periyotta azalan oranda bir artış oluşturmuş, beşinci periyottan itibaren azalış etkisi göstererek on ikinci periyotta dengeye gelmiştir.

SONUÇ

Bu çalışmanın amacı gençlerin toplam nüfus içerisindeki payı oldukça yüksek olan Türkiye’de genç işsizlik ile ekonomik büyüme arasındaki ilişkiyi ekonometrik bir yaklaşımla incelemektir. Bu amaçla önce modeldeki değişkenlerin durağan olup olmadıkları Genişletilmiş Dickey Fuller birim kök testi ile incelenmiş ve test sonucuna göre, her iki değişken de %1 anlamlılık düzeyinde durağan bulunmuştur.

VAR modelinde optimal gecikme uzunluğunun belirlenmesinde Akaike, Schwartz, Hannan-Quinn, Final Prediction Error kriterleri kullanılmıştır. Serbestlik derecesi kısıtı altında en yüksek 6 gecikme için oluşturulan VAR modelinde Schwarz kriteri değerini gösteren 5 gecikme sayısı, hem VAR hem de Granger Nedensellik Analizi için uygun gecikme uzunluğu olarak belirlenmiştir. Değişkenler arasında nedenselliğin yönünü belirlemek için uygulanan Granger nedensellik testi sonuçları büyümeden genç işsizlik oranına doğru tek yönlü bir nedensellik ilişkisi olduğunu göstermektedir.

Varyans Ayırıştırma sonuçlarına göre genç işsizlik oranının ilk dönem öngörü hata varyansı içinde büyüme değişkeni yaklaşık %15 oranında bir paya sahip iken bu pay ikinci dönemden itibaren artarak son dönemde %54’e kadar yükselmiştir. Etki-tepki fonksiyonu grafiklerine göre büyümedeki bir

standart sapmalılık şok genç işsizlik oranı üzerinde ilk periyotta artan oranda bir azalış etkisi oluşturmuş, ikinci periyottan itibaren ise bu etki yerini azalan oranda bir artışa bırakmış, on ikinci periyotta ise şokun etkisi dengeye yaklaşmıştır.

Birçok makroekonomik gösterge ile olduğu gibi büyüme ile işsizlik oranı arasında da bir ilişki söz konusudur. Ekonomi büyürken yatırımlar dolayısıyla üretim ve kapasite kullanımı artmaktadır. Artan kapasite kullanımı ise işsizliğin azalması sonucunu doğurmaktadır. Durum genç işsizlik üzerinden ele alındığında da benzer etkiler söz konusudur.

Türkiye ekonomisindeki iktisadi büyüme genç işsizliğini etkileyen faktörler içerisinde yer almakta ve büyüme oranındaki artış genç işsizlik oranında azalmalara neden olmaktadır. Bu anlamda genç işsizliği Türkiye’de nüfus artış hızının istihdam yaratma hızını geçmesi nedeniyle ilerleyen zaman içerisinde daha ciddi boyutlara ulaşabilecek düzeydedir. İçinde bulunduğumuz yüzyılda küresel bir sorun haline gelen işsizlik karşısında ülkemizin en büyük avantajlarından biri genç işgücünün büyüklüğüdür.

Ülkemiz açısından orta gelir tuzağı son dönemde önemli bir risk haline gelmiştir. Sanayi açısından ele alındığında bu problemin başlıca kaynağı katma değeri düşük, Ar-Ge yoksunu üretim stili ve geleneksel iş yapış modelleridir. Genç istihdam bu noktada gerek dinamik yaklaşımları, gerekse verimlilikleri açısından değerlendirilmesi gereken son derece önemli bir potansiyeldir.

Genç işsizliği ile mücadelede ekonomik büyüme trendine üretim destekli istikrar kazandırılması, genç istihdamı sağlayan ve artırıcı etkileri olan teşvikler getirilmesi, genç işgücü niteliğinin artırılması, girişimcilerin desteklenmesi, işe ilk girişte bireylere önemli avantaj sağlayan staj, kısmi süreli çalışma vb olanakların sağlanması, işgücü piyasası beklentileri ile işgücü uyumsuzluğu arasındaki sorunların giderilmesi için gerekli önlemlerin alınması gerekmektedir (Aslan ve Yamak, 2015).

İşgücü piyasası ile eğitilmiş işgücü arasında uyum sağlanmasıyla gerekli mesleki donanıma sahip ve özgüvenli genç nesiller hedeflenen uygarlık düzeyine ulaşılmasında büyük katkı sahibi olacaklardır. Bununla birlikte genç işsizliğin özellikle nitelikli işgücü açısından değerlendirilmesi ülkemizde girişimciliğe yeterince önem verilmediği gerçeğini ortaya çıkarmaktadır.

KAYNAKÇA

- Alancıoğlu, Erdal ve Utlı, Selen (2012), “İstihdam ve Ekonomik Büyüme: Türkiye Örneği”, *KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 9, Sayı: 2, s.189-206.
- Aslan, B.Y., (2014). *Türkiye’de Genç İşsizliğine Yönelik Bir Alan Araştırması: Üniversite Öğrencileri Arasında Kaygı ve Umutsuzluk Düzeylerinin Belirlenmesi*, Uzmanlık Tezi, TC Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Ankara.
- Aslan, B.Y., Yamak A., (2015), "Türkiye’de 2010-2013 Döneminde Büyümenin Genç İşsizliğine Etki Analizi", 16. Çalışma ve Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Kongresi, 15-17 Mayıs, Kocaeli.
- Ball, Laurence, Jalles, J. Tovar, Loungani, Prakash, (2015). “Do forecasters believe in Okun’s Law? An assessment of unemployment and output forecasts”, *International Journal of Forecasting*, Volume:31, Issue:1, p. 176–184.
- Barışık, Salih, Çevik, E. İsmail, Çevik, Nükhet K., (2010), “Türkiye’de Okun Yasası, Asimetri İlişkisi ve İstihdam Yaratmayan Büyüme: Markov-Switching Yaklaşımı”, *Maliye Dergisi*, Cilt: 159, s. 88-102.
- Çondur, Funda ve Bölükbaş, Mehmet (2014), “Türkiye’de İşgücü Piyasası ve Genç İşsizlik-Büyüme İlişkisi Üzerine Bir İnceleme”, *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt:47, Sayı:2, s.77-93.
- Diriöz, Ç., S., (2012). *İstihdamın Artırılmasında Aktif İşgücü Politikalarının Rolü*, Uzmanlık Tezi, TC Kalkınma Bakanlığı, Ankara.
- Erdayı, U., (2009), “Dünya’da Genç İşsizliği Sorununun Çözümüne Yönelik Ulusal Politikalar ve Türkiye”, *Çalışma ve Toplum Dergisi*, Sayı.3, s.135.
- EUROSTAT (European Statistics), (2015). Employment and Unemployment (LFS) Statistics, http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/employment_unemployment_lfs/data/database 01.04.2015
- Gündoğan, N., (2007), *Genç İşsizliği*, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Yayın No: 1320, Eskişehir.
- Günsoy, Güler, Özsoy, Ceyda, (2012), “Türkiye’de Kadın İşgücü, Eğitim ve Büyüme İlişkisinin VAR Analizi”, *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar Dergisi*, Cilt: 49 Sayı: 568, s. 21-40.
- ILO, (2014), *Global Employment Trends 2014, Risk of a Jobless Recovery?*, International Labour Office, Geneva.
- Kabaklarlı, Esra ve Gür, Murat, (2011), “Türkiye’de Genç İşsizlik Sorunu ve Ekonomik Belirleyicilerinin Uzun Dönem Eş-Bütünleşme Analizi” http://www.tcmb.gov.tr/yeni/iletisimgm/esra_kabaklarli-murat_gur.pdf , ss.1-16
- Kanca, C. Osman, (2012), “Türkiye’de İşsizlik ve İktisadi Büyüme Arasındaki Nedenselliğin Ampirik Bir Analizi”, *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 21, Sayı: 2, s.1-18

- Kyei, A. Kwabena ve Gyekye, B. Kwame, (2011), Determinants of Unemployment in Limpopo Province in South Africa: Exploratory Studies”, *Journal of Emerging Trends in Economics and Management Science*, Volume: 2, Issue:1, p.54-61
- Niklas, K., (2006), *Youth Unemployment A Analysis and Comparison of Austria, France, Germany, Portuqual, Sweden*, Seminar Paper, Göteborgs University.
- O’Higgins, Niall (2003), *Trends in the Youth Labour Market in Developing and Transition Countries*, World Bank Social Protection Discussion Paper Series No: 0321, Washington.
- Sayın, Ferhan, (2011), “Türkiye’de 1988-2010 Döneminde Eğitim ve Büyümenin Genç İşsizliğine Etkisinin Analizi”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt:13, Sayı:4, s.33-53.
- Sims, Christopher A., (1980), “Macroeconomics and Reality”, *Econometrica*, Volume: 48, Issue:1, January, p.1-48.
- Şahin, L., (2009). “AB ve Türkiye İşgücü Piyasalarının Karşılaştırmalı Analizi”, *Kamu-İş İş Hukuku ve İktisat Dergisi*, 10(3): 131-175.
- Talas, C., (1983), *Sosyal Ekonomi*, Sevinç Matbaası, Ankara.
- TUİK, (2014), *İstatistik Göstergeler 1923-2013*, Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası, Ankara.
- TUİK, (Türkiye İstatistik Kurumu), (2015), İşgücü Piyasası İstatistikleri, http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1007, 01.04.2015
- UNESCO, (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization), (2015), What Do We Mean by “Youth”?, <http://www.unesco.org/new/en/social-and-human-sciences/themes/youth/youth-definition/> 01.04.2015
- Uysal, Doğan ve Alptekin, Volkan, (2009), “Türkiye Ekonomisinde Büyüme – İşsizlik İlişkisinin Var Modeli Yardımıyla Sınanması (1980 – 2007)”, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 25, s.69-78.
- Yentürk, N., Başlevent, C., (2007), *Türkiye’de Genç İşsizliği*, Araştırma Raporu, İstanbul Bilgi Üniversitesi, İstanbul.
- Yılmaz, G. Özlem, (2005), “Türkiye Ekonomisinde Büyüme ile İşsizlik Oranları Arasındaki Nedensellik İlişkisi”, *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Ekonometri ve İstatistik Dergisi*, Sayı: 2, s. 63-76.